

BIFF

et bibelstudieopplegg
som jobber interkulturelt
og har en folkelig profil
og en frigjørende målsetting



MANUAL



Bibelstudieopplegget BIFF er utviklet ved VID Misjonshøgskolen som del av trosopplæringsprosjektet *Kontekstuell og kreativ bibelbruk for 16-18-åring*, finansiert av Kirkerådet/Trosopplæringsreformen, 2013-2015.

HVA

BIFF er en modell for kollektiv bibellesning/bibeltolkning, der to eller flere bibelstudiefellesskap bestemmer seg for å utveksle lesererfaringer med hverandre, på tvers av kulturelle og sosiale skiller. Modellen dreier seg om fire ting:

- *Et bibelstudieopplegg:* BIFF dreier seg om å gå inn i et forpliktende fellesskap, der deltakerne får en gradvis større forståelse av hvem de er som bibellesere og hva slags bagasje de har med seg inn i bibellesningen.
- *Som jobber interkulturelt:* All bibellesning er interkulturell, i den forstand at bibeltekstene leses i andre kulturer enn de opprinnelig ble skrevet inn i. BIFF fokuserer i tillegg på det å dele bibelerfaringer og bibelforståelse på tvers av nåtidige kulturgrenser. Ordet 'kulturgrense' har her en vid betydning: det kan gå på geografi, etnisitet, økonomi, religion, kjønn, funksjonsevne, helse, og mye mer.
- *Og har en folkelig profil:* BIFF er en modell der vanlige bibellesere jobber sammen. Det dreier seg om bibellesere som leser tekstene her og nå, i lys av egne erfaringer og anliggender, og da til forskjell fra profesjonelle bibellesere som gjennom en fagutdanning har lært seg mer kritiske (historiske og litterære) modeller for bibellesning.
- *Og en frigjørende målsetting:* BIFF vil noe mer enn å gi 'interessante' erfaringer om 'de andre'. Modellen vil snarere bidra til frigjøring. Dette skjer når grupper som vanligvis ikke blir hørt—og deres bibelerfaringer—blir tatt på alvor, og det skjer også når bibelforståelser som i praksis fungerer undertrykkende blir synliggjort.

HVORFOR

Bibelen står sentralt i den kristne tradisjonen, også i dens norske variant. Kristne har opp gjennom kirkens historie møtt bibeltekstene, dels gjennom kirkens salmer, liturgi og forkynnelse, og etter hvert også gjennom individuell bibellesning. De siste tiårene har vi i Norge sett et sterkt fokus på mer kollektive former for bibellesning, gjennom bibelgrupper og husfellesskap der samling om Bibelen har stått sentralt. To punkt er viktige her:

- Bibelen nærer og styrker kristen tro og liv.
- Bibelen utfordrer vår forståelse av kristen tro og liv.

BIFF vektlegger begge punkter, men understreker det andre punktet sterkere enn det vi finner i mange andre modeller for bibelstudium. Den enkeltes forståelse av Bibelen—og kristen tro og liv—trenger en konstant og kritisk utfordring fra andre bibellesere. Det er nemlig ikke slik at all bibeltolkning er god bibeltolkning. Bibelens tolkningshistorie viser dessverre mange eksempler på hvordan Bibelen er blitt mistolket og misbrukt. Alle bibellesere har derfor et behov for å la seg korrigere av (den) andres bibelerfaringer.

BIFF tar dette på alvor ved systematisk å la den ene bibelleseren (som del av en bibellesergruppe) bli tolket gjennom øynene til den kulturelt andre bibelleseren (bibellesergruppa). Tradisjonelt har dette korrektivet vært institusjonelt forankret i kirken og academia, der 'presten' og 'professoren' har definert premisser for bibellesningen. Dette vil de selvfølgelig gjøre fremdeles, og fra hver sine perspektiv har de mye å bidra med. Samtidig opplever mange i dag at de tradisjonelle autoritetene—og det korrektiv de representerer—svekkes. Da er det viktig å etablere alternativer, og en folkelig, interkulturell bibeltolkning kan representere et demokratisert korrektiv: 'dersom min

bibeltolkning oppleves umulig eller krenkende av den andre, bør jeg kanskje gå en ny runde med teksten’.

HVEM

BIFF er en modell som passer for ‘alle’ bibellesere. Ved VID Misjonshøgskolen har vi utviklet og utprøvd modellen på grupper som er ulike når det gjelder alder, kjønn, etnisitet og nasjonalitet. Tre momenter har vært viktige her:

- Fra et prinsipielt synspunkt er det viktig at BIFF passer for ‘alle’ bibellesere, fordi ‘alle’ har erfaringer og anliggender som kan bidra inn mot fellesskapet av bibellesere. Det er nettopp i møte med ‘alle’ de andre at vi som leserfellesskap får se det mangfold som ligger i bibeltekstene.
- Fra et tolkningssynspunkt bør det være en viss forskjell når det gjelder erfaring og bakgrunn mellom de to (eller flere) gruppene som engasjerer seg, slik at de er i stand til å utfordre og utfylle hverandre.
- Fra et praktisk synspunkt er BIFF en noe krevende modell; for at deltakerne skal ha utbytte av dette bibelstudieopplegget, må de være villige til å investere noe tid i det.

De som har vært med på utprøving av BIFF har opplevd og erkjenner at kulturell og samfunnsmessig bagasje spiller en rolle inn mot tro og Bibel. Denne erkjennelsen oppleves ikke som truende, snarere som utdypende. Den ‘andre’ leseren utfordrer ‘meg’, og i dette ligger det en mulighet for utdyping av ‘min’ bibelforståelse og tro.

HVORDAN

Det sentrale poenget i BIFF er en utveksling av lesererfaringer, på tvers av kulturelle og sosiale skiller. Modellen krever tre gruppesamlinger per tekst/prosjekt. Etter hver samling skrives det et leserreferat, som så deles med de andre (på epost):

- Første gruppesamling: De to (eller flere) gruppene leser den avtalte bibelteksten i lys av egne erfaringer og anliggender. Så skriver de et leserreferat (én side) og utveksler dette med den andre gruppa: 'Vi opplever teksten slik og slik'.
- Andre gruppesamling: Gruppene leser den samme bibelteksten, denne gangen i lys av den andre gruppas leserreferat. På den måten får hver av gruppene et glimt inn i hvordan den andre gruppa leser teksten. Så skriver de et leserreferat (én side) og utveksler dette med den andre gruppa: 'Vi forstår dere dit hen at dere opplever teksten slik og slik.'
- Tredje gruppesamling: Gruppene leser den samme bibelteksten, denne gangen i lys av den andre gruppas andre leserreferat. På denne måten får deltakerne et glimt inn i hvordan 'andre' forstår 'oss': 'Vi forstår dere slik at dere mener vi opplever teksten slik og slik'. Og her hører da en reaksjon eller selverkjennelse hjemme: 'Dere har misforstått oss' eller 'Nå tenker vi i stedet'.

BIFF har altså et nokså sterkt fokus på en skriftliggjøring av bibeltolkningen. Dette tvinger deltakerne til å klargjøre hva de tenker om teksten, og det gjør det mulig for grupper som er langt fra hverandre geografisk til å jobbe sammen. Likevel, dersom gruppene bor nær hverandre, kan de selvfølgelig møtes etter en endt samtalerunde. Det å møtes ansikt til ansikt gir andre perspektiver enn å møtes i brevform.

Rent praktisk er det viktig med en avtale mellom de involverte gruppene. De må på forhånd være enige om:

- **Tekster:** Spørsmålet om hvilken tekst (evt. tekster) de to (eller flere) gruppene skal samtale om er selvfølgelig helt sentralt.
- **Tidsramme:** Modellen krever tre samlinger per tekst/prosjekt. Ofte kan det være lurt å starte med én runde, det vil si tre samlinger. Det må uansett avklares på forhånd hvor mange tekster/prosjekter gruppene skal gå inn på, hvor ofte de to (eller flere) gruppene skal møtes. Siden den andre gruppas leserreferat spiller en sentral rolle i samling to og tre, må det være nok tid mellom gruppesamlingene til at disse leserreferatene kan skrives og utveksles.
- **Organisering:** Det kan også være nyttig å avtale hvordan skal arbeidet organiseres, for eksempel hvorvidt det skal være én leder for prosjektet. Noen vil foretrekke et kollektivt ansvar, mens andre vil ønske å ha en leder til å holde orden på utveksling av leserreferat (som det kan bli mange av).

Oppsummerende: BIFF er en modell for en kollektiv bibellesning/bibeltolkning, der to eller flere bibelstudiegrupper bestemmer seg for å utveksle lesererfaringer med hverandre, på tvers av kulturelle og sosiale skiller. Slike skiller finner vi globalt (hav og verdensdeler, språk- og kulturkretser), men også lokalt i samme by/bygd og menighet (gamle/unge, funksjonsfriske/funksjonshemmede, troende/tvilende, fattige/rike, osv.). Bare fantasien setter grenser for hva slags grupper som kan ha utbytte av å lese Bibelen sammen.

LITTERATUR

BIFF er utviklet i dialog med et internasjonalt forskningsmiljø som jobber med nettopp folkelig, interkulturell bibellesning. Noen sentrale eksempler fra dette miljøets forskning er:

- Hans de Wit & al. (red.): *Through the Eyes of Another: Intercultural Reading of the Bible*. Elkhart, Indiana: Institute of Mennonite Studies, 2004.
- Hans de Wit & Janet Dyk (red.): *Bible and Transformation: The Promise of Intercultural Bible Reading*. Atlanta: SBL Press, 2015 (Semeia Studies, 81).
- Daniel Schipani, Martien Brinkman & Hans Snoek (red.): *New Perspectives on Intercultural Reading of the Bible*. Elkhart, Indiana: Institute of Mennonite Studies, 2015.